

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Stanovske organizacije in državna uprava.

(Iz uradniških krogov.)

Nezadovoljni smo z razmerami v državni upravi. Vsepovsod vse zabavlja čez korupcijo in partizanstvo, toži, da se pogrezamo v materializmu, prav vsak se čuti poklicanega h kritiki, a nikdo ne zadenja s kritiko pri sebi. Nikdo ne čuti neskladnosti v tem, ako sam hodi po napačnih potih pa se hkrati navdušuje za komode ideale, ki mu ne nalagajo nobenih žrtv, se opaja ob nekem nezdravem radikalizmu in pričakuje, da nas reši kak politični deus ex machina. Lastnih grehov ne vidimo samo z »visoko« politiko se pečemo, a ne pomišljamo, da je zdrava uprava rezultanta mnogoterih sil. Vidimo samo stranke, vse pričakujemo od strank, a one niso — hvala Bogu niso — edini javni in edini politični činitelji. Svoje pomembno vlogo igralo v javnem življenju tudi še drugi činitelji.

Ne verjamem, da bi se našel kak politični naivnež, ki bi si obetal od katerekoli stranke, da nam prinese zdravo, nepristransko upravo in temeljito izboljšanje sedanjih razmer. In vendar je dobra uprava temelj in hrbtnica vsake države. Kdor pravi, da jo ljubi in se ponaša s svojim nacionalizmom in patriotizmom, je tudi dolžan, da razmisli o potih in sredstvih, ki vedejo k ozdravljenju sedanjih razmer. Ako bomo prepuščali državljansko vzgojo zoli političnim strankam bomo zamani čakali na kak resen preokret.

Ne samo stranke, tudi drugi činitelji nosijo svoj večji ali manjši delež odgovornosti na razmah v državi. Ne da bi količkaj nadcenjevali pomena in moči stanovskih organizacij državnih nameščencev, trdim da vršijo lahko prav pomembno vlogo pri vrževanju po iztrebljenih partizanstva in korupcije v upravi. Mnogo lahko storijo za državljansko in politično vzgojo svojih članov, za podvig stanovske in službene morale.

Nihče ne more utajiti, da se je duh materializma med državnimi nameščenci raznesel ne samo po krivdi strank da se sami kaj radi zatekajo na protekcijo k strankam, da celo sodelujejo pri političnih persekucijah lastnih tovarišev, jih izpodrivajo s pomočjo politične stranke ter sami na stežaj odpirajo vrata partizanstvu in korupciji v upravi. Ni neopravičena bojazn, da se bodo pri nas razmere v upravi še poslabšale, ko se starejša generacija uradništva popolnoma umakne mlajši.

Stanovske organizacije čaka baš v pogledu na mlajše članstvo velevažna

vzgojna naloga. Ne bo sicer sama ustvarila preokreta, a brez dvoma lahko na svoj način dosti pripomore k ozdravljenju razmer.

Stanovska zavest lahko postane jaka konstruktivna sila, ako se javlja v krepki zavesti članstva, da posameznik odgovarja za svoje javno in drugo delovanje stanu v celoti, ako se javlja v pravi kolektivnosti in politični strpljivosti napram stanovskemu tovarišu, ako članstvo navaia k spoznanju, da je vestnost v poklicu prva nacionalna dolžnost.

Ako organizacija stanovsko zavest in solidarnost v tem smislu programatično goji, ako izrablja v ta namen vsa razpoložljiva vzgojna sredstva in postopa z vso doslednostjo in strogotostjo se ji mora posrečiti da dvigne stanovsko disciplino na tako višino, da bo lahko z nekim uspehom paralizirala razkrajančiji vpliv političnih sil na upravo. Kjer pa se teh svojih nalog ne zaveda, kjer ji je politična stanovska in službena morala v lastnih vrstah deveta briga, kjer se celo sama udinja političnim strankam, tam seve o njenem vzgojnem pomenu z nacionalnega in državnega vidika ne more biti več govora.

Svoje naloge v označeni smeri more stanovska organizacija le vršiti, ako varuje na vse strani svojo popolno neodvisnost in politično nevtralnost, ako se zaveda me svoje politične moči in si ne stavlja nalog, za katere ni poklicana. Le tedaj jo bo tudi vsa politična javnost priznavala kot reprezentantko celega stanu in bo organizacija lahko ob vsaki politični konstelaciji z uspehom zastopala njegove interese.

Kakor hitro pa sprejema v svoj program cilje, naloge in ideje, ki ne morejo biti skupni vsem članom in s katerimi se postavlja v nasprotstvo s katerokoli stranko, izgublja svoj funkcionalni pomen kot nekaj politični regulator v državi, preneha biti politični faktor zase, žrtvuje stanovske interese političnim ciljem in postane privesek političnih strank.

Popolnoma vseeno je, ako potem povdaria svojo formalno neodvisnost od politične stranke. Ako je sprejela njeno politično ideologijo kot svojo in se postavila s tem v nasprotstvo z drugo stranko, je postala strankarsko-politično opredeljena organizacija, izgubila je pravico nastopati v imenu celega stanu in politična javnost se prav malo zanima za to, ali je formalno neodvisna ali ne. Taka stanovska organizacija deluje strankarskim

vplivom na upravo naravnost v roke in to zlo le še pospešuje. Kdor smatra zdravo, nepristransko upravo kot življensko potrebo države, mora zato smatrati strankarsko usmerjeno stanovsko organizacijo državnega uradništva naravnost kot politično zlo.

Ne glede na to, pa je tudi z realno-političnega stališča skrajno kratkovidno in neodgovorno početie, spravljati usodo stanu v odvisnost od usode takega političnega režima ter stanovski organizaciji nartiti naloge, za katere je poklicana predvsem politična stranka. Razmerje državnega nameščenca napram državi je razmerje deloiemalca napram delodajalcu.

Če se tega razmerja zavedamo se bomo zavedali v organizaciji tudi, kako daleč sega njena dejanska moč. Nadcenjevanje lastne moči, vmešavanje v zadeve, ki jih stanovska organizacija ne more rešiti vede samo k brezsmiselnemu trošenju organizacijskih sil, dela mena stanovsko politiko neresno in nedosledno.

Moč organizacije je v tem da se natančno zakon, da ima za seboj vse jav-

MIRKO VAUDA:

Proučujmo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.

(Konec.)

1. Otvoritev posebnega razpredelka za razprave o podeželskem šolstvu in učiteljstvu v našem strokovnem in našem stanovskem glasilu.

2. Apel na vsa učiteljska društva, da se z vso vnemo lotijo proučevanja teh vprašanj ter v svojih društvih ustanovijo posebne podeželske ped. did. odseke ali krožke, ki bodo vodili, zbirali, usmerjali in poglobili taka proučevanja s posebnim ozirom na tamošnje krajevne razmere.

3. Določitev enega referata iz tozadevne teme na prihodnji pokr. skupščini.

4. Zainteresiranje centra le UJU v Beogradu za to proučevalno akcijo.

5. Zainteresiranje šolskih oblasti, da s svojim vplivom moralno in s pomočjo državne blagaine gmotno podproto vsevažno akcijo in se v to svrhu pri višjih šolskih oblastih osnujejo oddelki ali določijo referenti za tozadevni delokrog.

no mnenie, da se lahko istoveti s stanom kot takim, da ima svoje člane tako disciplinirane, da bo vsak v svoji stranki zastopal predvsem njene programatične zahteve.

Ponavliam: stanovska organizacija, varujoča svojo politično nevtralnost, vzgajajoča svoje članstvo k pravi stanovski zavesti in disciplini, lahko vrši velepomembno politično-vzgojno nalogo in postane lahko najboljša opora dobre, nepristranske državne uprave, ki jo želimo vsi, ki nam je usoda države, njena rast in moč pri srcu.

Destruktivno delo vršijo vsi oni, ki v svoji politični strasti podrelijo stanovske interese kratkovidni strankarski politiki ki zanašajo v stanovsko organizacijo sporna politična načela, in vprežajo v strankarske namene ter povzročajo centenie stanovskih organizacij ali zabranjujejo njih združitvev.

To so najboljši pomagači korupcionistov. O njih bi se dalo napisati poglavje o patriotizmu, ki je drugačen v teoriji, drugačen v praksi.

Na naše (mariborsko-okrajno) učiteljsko društvo pa stavim predlog: Osnujmo navedeni podeželsko-šolski ped. did. odsek, ki naj takoj stopi v stik z mariborskim ped. did. krožkom ter z njim skupno otvori ciklus predavanj kot nekaj podeželsko-šolski teden. Obenem naj naš odsek v našem delokrogu organizira in vodi to proučevanje, zlasti pa naj skrbi, da se pri vsakem našem zborovanju predava o kaki točki iz proučevanja vprašanj podeželskega šolstva in učiteljstva. (Oba predloga soglasno sprejeta).

Prepričan sem, da s to akcijo raziasnimo dosti pri nas še neproučeni podeželski problem sploh, da dvignemo s to akcijo neupoštevano podeželsko šolo ter malo poslušano in še manj uslišano podeželsko učiteljstvo ter tako šoli, učiteljstvu, mladini — cvetu, ponosu in bodočnosti celega naroda in torej vse naši mili domovini čimprej in čim bliže priključimo:

• gospodarski, socialni in moralni »Vstajenia dan!«

Kaj hočem s temi besedami? Skromne so, tako so skromne, da jih božam plahe in bolestne; vendar umam, da bodo vsaj pri nekaterih našle varno zavetje.

Ustreči sem hotel želi, ki jo je nekoč izrazil tovariš na zborovanju: »Treba, da spoznavamo Cankarja.«

Ustreči sem hotel potrebi:

Da ne bomo podobni tisti lisici, ki je sedela pod trto in porekla: »Grozdie je prekislilo.«

Nič več kot to sem hotel in morda še to:

Da vržemo raz obraz masko, ki se je poslužuje več ali manj vsakdo.

In morda še četrto:

Da odkrito priznamo: dokaj gnilega je v našem bistvu.

In naj bo še peto:

Da se zavedamo, da bo le kleno zrnje obrodilo zdrav sad.

To je bil moj namen in molil sem:

Gospod stori, da dobi naš narod vzgojitelje, ki bodo vredni tega imena.

LISTEK.

Inž. C. J.:

Naše podeželje, šola in učiteljstvo.

(Konec.)

In ni res, da za kmeta zadostuje »praksa« in da ni treba iskati besed za govoranco pred kmetskim človekom. Temveč je res in je sreča, da je tako: tudi kmet ima srce, ki hrepeni po dobri, topli in goreči besedi, da ga spodbudi in okrepi za njegovo delo.

Zakaj so nekateri učitelji po naši deželi dosegli toliko najlepših uspehov med kmetskim narodom in mladino? Zato, ker se je jasno videlo v njih prepričanje in ljubezen za kmetsko stvar. Pa naše ljudstvo potrebuje še novih mladih apostolov, prepričanih, gorečih apostolov.

Zadnje čase se menda kuje pri nas neki zakon glede povzdiga učiteljske izobrazbe. Pa bi jaz pripomnil: vsa izobrazba bo ostala kilava in domanikliva in vse delo za narod bo streljalo mimo ciljev, dokler ne bo vzraslo v naših učiteljih, zlasti pri tistih, ki službujejo na de-

želi, več duha in navdušenja za kmetsko in vrtnarsko stvar. Vse izobraževanje in napredek naroda ostane polovičarski, dokler se ne bo udeistvilo živahnije zanimanje učiteljstva za življenje in resnične potrebe kmetskega ljudstva in dokler se ne bo omogočilo ožje in iskrenejšše sodelovanja podeželske inteligence pri ustvarjanju naših slovenskih domačinah.

In če se ministrski gospodje ne spominjajo na kulturno poslanstvo kmetske misli in na kulturne zadatke vrtnarskega gibanja, je treba, da zakličejo učitelji, ki živijo med ljudstvom: »Nazaj k naravi! Spoštujemo kmetsko grudo poiščimo vrtnarsko srečo!«

VACLAV DRŽAJ:

Cankar in mi.

Če bi bil Cankar še med živimi, bi sigurno priel v roko »Hlapcev«, jih pregledal in izdal »Drugo predelano izdajo«, v kateri bi še bolj izrazilo narisan hlapcev.

Resnici na ljubo moramo priznati, da je ostalo več ali manj vse tako kot

je bilo, da je vsebina še vedno tista kot je bila, da je le forma dobila drugo lice, da bi se marsikdo od nas moral zadovoljiti s sličnim, ali pa z istim odgovorom, kot ga servira Loizka v »Hlapcih« Minki.

Minka: »Ali sta bila bratovščino z mežnarjem?«

Loizka: »Ni mi je še ponudil: ali preden bo petelin dvakrat zapel, ga boš ti trikrat prosila zamo.«

Smelo lahko trdim, da se v prav ničemer nismo spremenili, da z mirno vestjo lahko ponovim Jermanove besede iz »Hlapcev«:

»Glejte človek dandanašnji še svojemu najbližjemu ni zvest, ne bratu, ne prijatelju: in še sebi ni zvest. — Tisti, ki so Boga samega zasmehovali, klečeplazijo pred

njegovimi nevednimi hlanci: prej kletev, zdaj molitve; beseda pa je votla slei ko pri zakaj njih srce je prazno...«

Naročnike za 9. in 10. številko Zvončka nam javite nemudoma.

Ekskurzija UJU v Češkoslovaško.

Vsem udeležencem v vednost in ravnanje!

Dne 14. maja se je mudil v Ljubljani odposlanec učiteljskega društva »Edinstvo« iz Zagreba, gospod Dušan Bogunović, v svrhu natančnih dogovorov z našo akcijo o potovanju po ČSR. Po izčrpnih debatih med obema sekcijama je prišlo do sledečih sklepov:

1. Ker se beograjska sekcija UJU ekskurzije oficijalno ne udeleži kot enota, pač na se pridruži ločeno, prevzame vse tehnično vodstvo celega potovanja Zagreb, kateri je akcijo pričel in že tudi izvršil vse priprave za potovanje po ČSR, posebno kar se tiče Češkoslovaške.

2. Glasom obvestila beograjskega učiteljskega društva je Ministrstvo prosvete zaradi budžetne nemožnosti zaenkrat odklonilo zaproseno podpora ekskurziji. Vsled tega se bodo potni stroški po ČSR poravnali za ca. 800 Dn. Možnost na je ta, da se podpora še izposluje.

3. Vsak udeleženec mora vsled tega vplačati v potni fond 2000 Dn. iz česar se bodo krili popolnoma vsi stroški po ČSR. Znesek mora biti vplačan najkasneje do 7. junija po položnici, katero je

vsak udeleženec že prejel. Na poznejša vplačila se ni mogoče ozirati.

4. Vsak udeleženec si mora preskrbeti potni listi pri pristojnem oblastvu (policijsko ravnateljstvo ali sresko poglavarstvo) s klavzulo, »velja za vse države v Evropi razen za sovjetsko Rusijo«. Potni list naj vsakdo pošlje na poverjeništvu UJU v Ljubljano, da se tu oziroma v Zagrebu preskrbe znižani ali brezplačni vizumi za vse. Obenem naj vsakdo sporoči, ali reflektira poleg češkoslovaškega in avstrijskega vizuma še madžarskega, ker bi mu s tem bil omogočen povratak preko Madžarske (Budimpešta). Potni listi morajo biti v Ljubljani najkasneje do 10. junija.

5. Vsak udeleženec naj iavi obenem, ali reflektira na vstopnico za gledišče, da se pravočasno i to preskrbi.

6. Vsakdo naj ima na kovčeku v usnje všt natančen naslov.

Gotove podrobnosti objavimo še pravočasno.

Odhod je definitivno določen za 29. junij, a povratak okoli 17. julija. Ura odhoda z brzovlakom se pravočasno objavi.

UJU pov. Ljubljana, zletni odsek.

Prosvetna politika bugarske vlade.

Od pada Stamboliskog da do danas u Bugarsko je na vladi takozvani »demokratski zgovor«. Njega čine nekoliko partija. Prosvetna politika je poverena »narodnoj partiji«, koja je stala na ovo gledište: Srednješkolsko obrazovanje je izlišno. Broj srednjih škola treba svesti na minimum. Nepune gimnazije zatvoriti. Progimnazije takođe nisu dobre za narod. Profesionalno obrazovanje mora uzeti maha.

Vlada i sprovidi ovo svoje shvatanje. Smanjila je broj srednjih škola. Preduzela je potrebne mere da nepune gimnazije same sobom izčeznu. Projekt predračuna za ovu godinu skraćuje broj srednjoškolskih profesora za 91, profesora

opštinskih punih i nepunih gimnazija za 353. Broj progimnazijskih nastavnika sa 6649 svodi se na 5649 t. i. smanjen za 1000. Nisu ostavljeni na miru ni učitelji osnovnih škola: njihov broj je smanjen za 820 t. i. do sad so bili 13.572 a predračun predviđa 12.752.

»Učiteljski savez« je zauzeo odlučan stav i protestuje protiv skraćivanja broja osnovnih učitelja i protiv zatvaranja progimnazija (gradanskih škola). Ove poslednje moraju poslužiti kao baza daljem profesionalnom obrazovanju.

Šta će biti, to će vreme pokazati.

(»Soznanje« No. 26 od 27. III. 1926. — Uv. članak: »Progimnazijsko obrazovanje«).

Esperanto ali Ido?

Na Vaš članek, tov. J. K., Vam odgovarjam samo v toliko, kolikor se Esperantu tiče. Ni moj namen propagirati s tem Esperanto, toda v Vašem članku je nekaj netočnosti ki jih moram zavrniti.

Ni res, da je bil Ido (potomec Esperanta) sprejet za uvedbo mednarodnega jezika, res pa je, da je bil pripoznan Esperanto od Zveze narodov za mednarodni jezik. To so poročali tudi drugi inozemski listi in vsi esperantski časopisi, kakor »Triumfonta«, »Esperanto«, »Konkordo« i. dr.

Esperanto tudi ni nerazvit otrok, temveč zelo izpopolnjen jezik, s katerim se da tako natančno izražati kakor z malokaterim jezikom. Enostavna slovnica (pravila brez izjem) in dosledna logika tega jezika je tako privlačna, da dan za dnem raste število interesentov. Ne samo inteligenca tudi priprosti delavci se že poslužujejo Esperanta. Na Francoskem, Angleškem, Nemškem, v Avstriji in v drugih državah se že nahajajo iz-

praševalne komisije za Esperanto. Leto za letom se prireja svetovni esperantski kongresi (lani je bil 17. svetovni esperantski kongres v Ženevi). V naši državi imamo letos 3. jugoslovanski esperantski kongres v Mariboru (od 22. do 23. maja 1926).

Protiv temu naj navedem še iderstvo, da je Društvo brzojavo pri zadnjem kongresu v Parizu sprejelo Esperanto kot »la langue claire« (razločen jezik), ki naj stopi v veljavo s 1. novembrom 1926. Temu društvu je sledilo ministrstvo pošte, brzojavo in telefona (P. T. T.) na Bolgarskem, ki je s posebnim dekretom (19. marca 1926, št. 83.076) proglasilo Esperanto za mednarodni jezik, ki se naj uporablja na poštah Ravnateljstvo P. T. T. je pa z oficijelnim odlokom (5. aprila 1926, št. 83.800) potrdilo svoje upravne člane o tem dekretu s priporočilom, da naj se poštno osobje pridno uči Esperanta.

Peter Golobič.

Slovenska Šolska Matica.

— Odborova seja Slov. Šol. Matice se je vršila 17. aprila v osnovni šoli na Ledini (Ljubljana) in so bili storjeni zanimivi sklepi, ki v velikih potezah določajo smer Maticinim publikacijam do ca. leta 1940. Za leto 1926, izide razen Pedagoškega zbornika, ki bo obravnaval poleg sodobnega pedagoškega gibanja in nove pedagoške literature razvoj otroka in mladeniča od rojstva do izbora poklica, še »Učna snov iz rastlinstva« prof. Valesa, 3. zvezek »Ped. klasikov« se dodaja, če bodo to dovoljevale društvene gnotne razmere; ako ne pa ostane ta publikacija prihranjena za leto 1927. Nadalje se pripravljata nova izdaja »Posebne ukoslovia petja«, ki jo bo pisec profesor Druzovič postavil na popolnoma nove temelje; Pivko-Schaupovi »Telovadbi« pa ima slediti knjiga z učno snovjo iz telovadbe, in sicer za šole, ki nimajo telovadnice (pisec prof. Cestnik). Pedagoško obzore slov. učiteljev hoče povzdigniti »Pedagoška priročna knjižnica«, ki sta ji zamislila urednika prof. G. Šilih in dr. Žgeč to-le vsebino: 1. knjiga — Temelji znanstvene pedagogike, 2. — Mladinoslovje, 3. Splošna didak-

tika delovne šole, 4. Praksa delovne šole, 5. Delovna pedagogika, 6. Pedagoška psihologija, 7. Sociologija kot pomožna znanost pedagogike, 8. Umetnostna vzgoja, 9. Etika in življenski nauki v naši šoli, 10. Pedagoška čitanka. Tudi zbirka »Pedagoških klasikov« se pod redakcijo prof. dr. Laha reformira in izideta približno v obliki kakor dosedanji zvezki razen Spencerjeve »Vzgoje« le še Komenskega »Didactica magna« ter Rousseaujev »Emil«, nato pa se ta zbirka nadaljuje z življenskimi nazorji Tolstega, Masaryka in drugih, kolikor sovisito neposredno ali posredno z vzgojo in šolo. Kot prvi v tej drobnejši izdaji bi morda prišel v poštev Dositej Obradović (»Život i priključenja«). — Iz blaginikovega poročila je bilo posneti da je na dan seje znašala gotovina 3312,75 Din, dolg pri Učiteljski tiskarni pa 62.700 Din. Za slov. učitelstvo sledi iz tega, da šole, ki še niso naročile publikacij za leto 1925, to nemudoma store, ker jim je to itak z ministrskim odlokom določena dolžnost in dobijo publikacije še za znesek 30 Din, šolska vodstva in krajni šolski svetji pa da takoj posežejo po V. Finkovi zbirki naredb in odlokov, kajti le v samopomoči je spas!

Tečaj za deška ročna dela.

RAZPIS UČITELJSKEGA TEČAJA ZA ROČNA DELA

Oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani priredi tudi v letošnjih velikih počnicah in sicer od 6. julija do 14. avgusta 1926 učiteljski tečaj za ročna dela Podmladka društva Rdečega križa, ako dobimo denarno podporo od glavnega odbora. Število udeležnikov se določi naknadno.

Tečaj se bo vršil tudi letos na tehniški srednji šoli v Ljubljani in bo obsegal: I. splošni del, II. strokovni tečaj in III. teoretični del.

I. V splošnem delu se bo poučevalo: modeliranje, izrezovanje, lepljenje, gibanje in druga dela iz papirja in lepenke.

II. Strokovni tečaji bodo za: 1. kartonažo s knjižoveštvom, 2. pletarstvo, 3. mizarstvo v zvezi s struvarstvom in rezbarstvom.

III. Teoretični del tečaja bo obsegal predavanja o metodiki in pomenu delovne šole o higijeni, o Podmladku Rdečega križa i. dr.

Vsak udeležnik si bo izbral eno izmed imenovanih strok iz strokovnega tečaja pod II.

Splošni in teoretični del se bosta vršila prvi teden in sta obvezna za vse udeležnike.

Udeležniki učiteljskega tečaja bodo lahko stanovali v Akademskem kolegiju, Koldorvska ulica št. 12, proti oškodnini mesečnih 100 (sto) Din za vsakega. Hrano bodo imeli ali privatno ali v uradniški menzi na lastne stroške.

Pouk bo brezplačen; le za nabavo materiala, ki je potreben za delavnice, bo treba plačati 100 (sto) Din; zato pa ostanejo vsi izdelki last tistega ki jih izdela.

Prispevke za material in za stanovanje je plačati najkasneje ob vstopu v tečaj.

Učitelji (učiteljice), ki se žele udeležiti tega tečaja, naj vložijo svoje prošnje, oziroma prijave z navedbo stroke strokovnega tečaja pod II na oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani do 6. junija 1926.

Na pozneje došle prošnje, oziroma prijave se ne bo oziralo.

O sprejemu se bodo dotičniki posebej obvestili. Zbera naj se dne 6. julija 1926 ob 8. uri dopoldne na tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Tajnik: Predsednik: Fran Gabršek s. r. Josip Wester s. r.

Splošne vesti.

— Kongres UJU. Po sklepu izvršnega odbora se vrši III. kongres in VI. učiteljska skupščina Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva v Beogradu dne 8., 9. in 10. avgusta 1926.

— Glavna skupščina Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva — poverjeništvu Split se vrši v Splitu 23. in 24. maja 1926 z običajnim dnevnim redom.

— Uradništvo pri prosvetnih oddelkih v Ljubljani in Mariboru brez plač. Sreski nadzorniki brez doklad in potnega navšala. Na našo tozadevno brzojavno intervencijo je prejel poverjeništvu od predsedstva UJU sledeči odgovor: Vsi uradniki pri prosvetnih oddelkih v Ljubljani in Mariboru niso dobili plače, ker ni predviden do novem budžetu tolik kredit za vse sedanje uradnike pri teh oddelkih. Izvršila se bo redukcija, ki bo pustila samo ono število uradnikov, za katere je predviden kredit v proračunu. Dokler se redukcija ne izvrši, je treba prositi naknadnega kredita. — Nadzorniki povšal je v proračunu popolnoma črtan. Nadzorniki naj predložijo račune za vsakokratno službeno potovanje. Po overjeniu in odobreniu se izplačajo potni stroški iz oddelka za službena potovanja državnih uradnikov. — Reaktiviranje nadzornika M. Matka. Tozadevni akt leži pri prosvetnem ministru. Doslej še ni podisan.

— Članom mariborskega okrajnega učiteljskega društva! Pri našem zborovanju dne 12. maja t. l. smo sklenili zborovati dne 5. junija t. l. v št. III v Slovenskih gorah. Istočasno smo sklenili, da ima naš učiteljski pevski zbor za ta naš društveni izlet skupno pevsko vajo v četrtek, dne 27. maja ob 2. uri popoldne v zgornji dvorani Narodnega doma v Mariboru. Ponovno vabim vse tovarišice pevke in pevce, ki so ali tudi niso bili pri našem zadnjem zborovanju, da se točno in polnoštevilno udeležijo navedene pevke vaje! S matrai-

mo to kot prijetno disciplino za prijetno priliko! Pevski zdravo! — Mirko Vauda, pevovodja.

— »Šola v nebesih« je naslov zelo lahko uprizorljivi in veseli igrice za mladino, katero je izdal »Učit. dom« v Mariboru. Primerna je tudi za šolske knjižnice. Knjižica se je poslala vsem šolam. Kdor je na nikakor ne namerava obdržati in plačati — klub temu da stane samo 4.50 Din — naj jo vsaj vrne pod istim ovitkom. — Ne odlagajte s poravnavo tega neznatnega zneska, ker se lahko pozabi ali da položnica založi! Izterjavanje pa da pozneje mnogo dosla.

— Propagandni zlet belokranjske dece. Metliška šolska mladina priredi za Binkošti propagandni zlet za povzdigo belokranjske turistik v Ljubljano. Tu bodo nastopila z originalnimi igrami in narodnimi belokranjskimi pesmimi. Opozariamo na to izredno prireditev, ker že dolgo nismo videli kaj takega. Natančen program objavimo.

— Učiteljska Samopomoč. Društvo je štelo 1. januarja 1926 — 1705 članov, danes (18. maja 1926) jih pa ima 1910. Prirastek v tem letu znaša 205 članov. Današnja posmrtnina je 9550 Din. Omenim naj še, da je društveni odbor v tem času izključil 14 članov zaradi nerednega plačevanja članskih prispevkov za smrtne slučaje. Oškodovali so U. S. z neporavnanimi zneski za 1257 Din. To je tudi zavednost svoje vrste! — Dediči so prejeli na posmrtninah od 1. januarja 1926 do danes 64.050 Dn. — Prosim vliudno vse tiste člane, ki so prejeli v zadnjih dneh aprila t. l. pisemne opomine za zaostanke, da se takoj odzovejo. Danes je še 28 članov — nekateri že drugič in tretič opominiani — ki niso poravnali svojih obveznosti. S takim ravnanjem napravljate upravi veliko dela, društveni blagami nepotrebne izdatke samemu sebi na.... Nakažite zaostanek — moralna obveznost! — in če ne želite ostati v napreju v društvu, pa sporočite to na dopisnici društveni upravi: ustrezno se Vam bo. — Prosimo!

— III. jugoslovenski esperantski kongres v Mariboru se vrši od 22. do 24. maja 1926. Prijavilo se je doslej že nad 230 delegatov iz vseh krajev naše domovine. Zastopani bodo tudi neodrešeni bratje po svojih delegatih. Svetovno esperantsko zvezo bo zastopal oficijalen delegat Jakob Hans iz Ženeve. Program kongresa je prav zanimiv. Učitelji in učiteljice iz Maribora in okolice, pa tudi od drugod, udeležite se ga!

»BREZKALKOHOLNA PRODUKCIJA«. Ljubljana. Poljanski našo 10/21 pošilje vsakemu naročniku »Učit. Tovarisa« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Učiteljski pevski zbor.

—pev. K pevskemu tečaju 12. in 13. junija prinesite koncertne obleke, ker se bomo fotografirali. Prijave za hrano in stanovanje sprejemam do 11. junija. Tovarišice pevke in tovariše pevce prosim da mi olajšajo delo ter se točno držijo navedenega termina. Tajnik.

Učiteljski pravnik.

—Š Všetie vojnih in dobrovoljskih let. Državni svet kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca B. 46.613/925, 9. februara 1926. god. Beograd. U ime Niegovog Veličanstva Aleksandra I. kralja Srba, Hrvata i Slovenaca, Državni Svet, U svpvm II. Odelenju sastavljenom od potpredsednika Državnog Saveta Dr. Tugomira Alaupovića, kao predsednika, i Savetnika: Dr. Stevana Sagadina, Mihajla Radivojevića, dr. Makse Rošića i Dr. Save Vukanovića, kao članova, sa delovodjom Bogdanom Maistrovićem, uzeo je u razmatranie tužbe E. P., učitelja u R. D., protivu rešenja Ministra Prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. Br. 11.392, kojim je preveden u 4. grupu II, kategorije sa 3 godine priznate službe, pa je proučivši kako tužbu rešenje in ostala akta, tako i odgovor Ministrov na tužbu poslat nismom od 30. novembra 1925. god. O. N. Br. 59.127 našao da sporno rešenje nije na zakonu osnovano. Stoga što tužiocu nije priznato vreme provedeno u bivšoj austro-ugarskoj vojski kao obaveznik, a posle u srpskoj kao dobrovoljac.

Ova prva vojnička služba imala mu je biti uračunata na osnovu čl. 241. zakona o činovnicima, u vezi sa austro-ugarskom vojnim zakonom od 27. decembra 1875. godine, a shodno odluci opšte sednice Državnog Saveta od 21. decembra 1925. godine. Vreme koje je tužilac proveo u srpskoj vojski kao do-

broviliac, ima mu se isto tako priznati prema čl. 9. zakona o dobrovoljnicima i čl. 282. finansijskog zakona za 1922./23. god. ali po odbitku kadrovskega roka i samo u njegovom efektivnom trajanju, shodno odredbi iz čl. 241. zakona o činovnicima. Sa ovih razloga, a na osnovu čl. 228. zakona o činovnicima i ostali čl. 34. zakona o Državnem Savetu i Upravnim Sudovima, II. odelenje Državnog Saveta Presuduje. Da se poništi rešenje Ministra Prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. Br. 11.392.

—Š Ali je bolje biti upokoien do novem čin zakonu ali do staremu zakonu? Zadnjič smo priobčili razsodbo državnega sveta, da pripade upokoienecem z nepolnimi leti penzija po novem činovniškem zakonu. S tem se temeljna penzija zviša, naraste pa pri tem komorska doklada in invalidski davek in se znižajo tudi draginjske doklade. Tako dobi upokoienec po novem manj skupnih priemkov kakor upokoienec po starem, kar je vsekakor unikum modrosti draginjske uredbe za upokoience.

—Š Tolmačenje o prestatku službe po čl. 111. Čin. zak. »Centralna komisija za tolmačenje čin. Zakona« pri ministru pravde v goreni zadevi z dopisom Br. 17.365 od 13. marca 1926. god. izdala sledeče odločbe. Po čl. 111. Zakona o činovnicima državnem službeniku prestatja služba, u slučaju bolesti, kad se navršijo 12 meseci nedolazjenja na dužnost. Prinaležnosti aktivnog državnog službenika vezane su za njegovu službu i prema tome, kad služba prestane, samim tim prestaju i prinaležnosti skoncane sa zvanjem. Kako služba u slučaju čl. 111. prestaje po samem Zakonu, nije ni u koliko od uticaja okolnost što je doneta odluka, kojom se regulisano pitanje službe, sa posledicama predviđenim Zakonom. — U slučaju učitelice, ako niena aktivna služba prestala je na osnovi čl. 111. Zakona o činovnicima, 5. juna 1925. godine, njoj aktivne prinaležnosti pripadaju do kraja istog meseca u kome je služba prestala, t. j. do kraja juna 1925. godine, bez obzira na to, što je tek u januaru 1926. godine doneta njena penzija, koja joj pripada počev od 1. jula 1925. godine. — Godine službe za penziju imaju joj se računati do 5. juna 1925. godine, kao dana koga je se po Zakonu aktivna služba prestala.

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

(Dalje.)

Sicer da mislimo, da tov. Fakin sam prav dobro ve koliko je materialno na bolšem na meščanski šoli. Odkod potem želja med nami, da bi prišli zopet na osnovno šolo, če se nam obličubila tako briliantna bodočnost? To je naš privilegij — evo, zopet ene »jere-mijade« — da bodemo še več let občutili fizično in materialno dobrote študiranja ker tu v resnici ne moremo živeti s svojo plačo; ali nas morajo podpirati od doma, ali na se moramo zadolževati vsak mesec za par sto dinarjev; kako pa se vrača dolgove od svoje plače, to pa gotovo tov. Fakin sam ve. Ne pritožujemo se ker smo si to sami izbrali, ali pravico imamo podati jasno sliko svoje-ga položaja, da ne bodemo izgledali kot sam posebljen Anahronizem, ko se objavljamo med tovariši. Čuile! tudi mi smo ljudje, in mislim da ne najsibši, tudi naša duša pozna ideale, a ne zamerite nam jih s svojo brezobzirnostjo in samoljubljem.

Pripravljani smo uvaževati Vaše nauke vedno, tov. Fakin, kadar bodo na mestu, a želimo, da se ne pozabla, da smo tudi mi že v dobi, ko ne rinemo z glavo skozi zid če so v steni vrata, in posebno še, če imamo ključ od njih v svojem žepu. Uvažujte i to, da so tudi med nami »starejši«, ki so še »starejši« od Vas, tov. Fakin. So tudi taki med nami, ki so imeli pred svojim prihodom sem že polovico meščansko-šolskega izpita napravljenega, na tudi taki, ki imajo že prvi državni izpit na univerzi, in mnogo takih, ki so se več let (!) vestno pripravljali na izpit, a so ga jim odpravili tik pred nosom. In vsi od prvega do zadnjega smo tovariši, ker naš družji vse en cilj: Tori brez brige! Ko bode treba in ko pride čas zato, Vas hočemo vsi po »svojih resničnih možnostih« podpirati v »resnem delu« za višji napredek in ugled vsega šolstva, ne samo meščanskih šol. (Kot nam je zna-

no, tudi dosedani absolventi Viš. ped. šole ne drže rok križem).

Žal nam je, da je tov. dopisnik tako malo informiran o našem delu (tudi sedaj, ko smo zaposleni samo s predavanji po 7 ali še več ur dnevno), ker drugače bi vedel, da smo slušatelji sodelavci pri publiciranju dr. Turčevih pedagoških knjiž. znano bi mu bilo, da imamo — poleg vsega v stroko spadajočega — esperantski kurz, stalna predavanja o filozofiji, dramatična predavanja, pevski zbor, orkester itd. Tudi bi mu bilo znano, da se že dve leti borimo za naše materialne pravice in da ravno tu stojimo na stališču nasprotnem onemu, ki nam ga predbaciva g. tovariš in ki nas hoče podeliti v kaste, posebno kar se tiče naših materialnih pravic. Znamo ceniti odlične delavce na mešč. šolah, (če tudi jih je ravno med temi najodličnejšimi nekaj ki so proti vsemu, kar je v zvezi z Viš. ped. šolo), znamo ceniti njih delovanje, a znamo in hočemo braniti tudi svojo čast in ugled ter se ne damo od nikogar blatiti.

(Dalje prihodnjič.)

Naša gospodarska organizacija.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

Kakor je bil še nedavno čisto na tleh moralni pravor naše organizacije ter pa je šele novo gibanje nekoliko dvignilo iz blata tako je tudi kaotično in preživelo naše organizacijsko gospodarstvo. Ni ravno najhujše to, da je tudi temu blizu preobrat, zakaži čimprej je ta mimo, tem prei bo poznan zdrav začetek v novo smer; najhujše je, da traja to abnormalno stanje nemoteno dalje in da se ga hoče celo umetno podaljšati. Nova smer, ki je kakor prava kraška burja temeljito razpihala vso preperelo šaro iz našega idejnega arsenala, se žal ni naimanje dotaknila trohnečera prahu, pod katerim se duši večina naših gospodarskih ustanov.

Debata o novi smeri se hvala Bogu, bliža h koncu, ako nas ne varaio vsi znaki; po pogrebnem zvonjenju in veseljem pritrkavanju bo končno že enkrat začela maša. Če ne bo treba še drugih potrebnih in nepotrebnih priprav in predpriprav in se bo vsa stvar zavlekla v brezkončnost. — Vrednosti časa pač ne znamo še ceniti po zasluženju!

Izmed vseh naših gospodarskih ustanov je kritike vreden in to tudi prenese edino-le »Učiteljski konvikt«, ki je postal do svoji nedavni resurekciji res življenjski faktor; za vse druge pa je zaenkrat na mestu le »De profundis«.

»Učiteljski konvikt** ni samostojna gospodarska ustanova ampak le manoga gospodarske strani naše organizacije. Zato se mora obravnavati le iz splošnih organizacijskih vidikov, v okviru organizacije in v njenem občem interesu. Le na tak način bo to res važno vrašanje tudi pravilno rešeno.

Učit. konvikt, kakor sedaj stoji, pa ni le del gospodarskega kompleksa naše organizacije, ampak je v nem izraženo vse naše organizacijsko gospodarstvo sploh. In sicer vsled njegovih edino pravih odnošajev do organizacije. Imamo sicer v zvezi z našo organizacijo še celo vrsto drugih gospodarskih ustanov, ki pa so organizaciji čisto prej v škodo kot v korist. Ker pa te ustanove obstojajo in si lastijo celo odločen vpliv v organizaciji, je muno potrebno da si to, kvarno razmerje jasno predočimo in ga razčistimo. Potrebno je to sedaj še posebno, ker je res organizacijska ustanova tu. Zato je treba najprej določiti razmerje konvikta do teh ustanov in v zvezi s tem tudi njihovih razmerje do organizacije. Iz določitve tega razmerja pa moramo izvati konsekvence ter postaviti konvikt tudi faktično na tisto mesto, kamor radi svoje važnosti po vsej pravici spada. Ravno ista škoda za organizacijo za glavno je, ako konvikt podcenjuje mo, kakor če bi ga prečenjevali. Jaz vsaj sem videl v začetku v Učit. konv. kost, ki nam jo je v sili vrglo bivše vodstvo naše organizacije in vodstvo učit. gosp. koncerna da na njej z vso vnemo oloje-

* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec.

Uredništvo.

** Te misli sem razvil na prvi odborovi seji reorganiziranega Učit. kon.; po tek drugega občnega zbora 11. pr. m. pa mi je dal povod, da jih izročim širši naši javnosti v predpotrebni pretres. B. M.

mo, a nie pri vsem drugem pustimo ledo na miru.

Vse drugače je, ako gledamo na konvikt kot na vso našega gospodarstva, kakor pa na deblo. V resnici je pa slednje in kot tako ga moramo tudi obravnavati. To trditev hočem v naslednjem dokazati!

Učit. konvikt ni sam sebi namen, je le sredstvo. Niti vsa organizacija ni prvo, ampak le slednje. Naša organizacija — in v tem nazoru moramo biti vsi edini! — je le sredstvo, oziroma vsota sredstev v dosego namenja, ki je nam vsem isti. Naše odlično zvanje stavi na nas velike zahteve, ki bi jih poedinec nikakor ne mogel obvladati. Organizacija nam pripomore, da moremo te zahteve, ki so za nas dolžnosti, izpolnjevati; nudi nam potrebne pripomočke in sredstva za to usposablja nas kratko, da moremo svoje zvanje res dovolimo vršiti. Res, da je država tu, ki naše zvanje določa, vzdržuje in vodi in ki je radi tega tudi dolžna, da nam nudi popolno usposobljenje za ta naš poklic, toda ker so pomočki države pomanjkljivi, obstoja naloga organizacije ravno v tem, da te pomanjkljivosti izpolnjuje in nadomešča.

Iz dolžnosti pa izhajajo tudi pravice. Zopet je naloga organizacije ta, da nam te pravice, v kolikor so nam kratene, izvaja in ščiti. Organizacija je torej tudi urejevalka in posredovalka med državo in nami v zadevi pravic in dolžnosti našega poklica; šele potom nie smo deležni vseh tistih pogolev, ki so potrebni za vršenje visokega zvanja, ki je izraženo v potnu: narodna prosveta.

To dvojno nalogo mora vršiti organizacija, ako hoče, da odgovarja svoemu namenu, ako hoče imeti pravico do svojega obstoja. — Ne mislim tu posebej raziskovati, v koliko tudi vrši naša organizacija to svojo dvojno nalogo; do taknil se bom tega le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da postavim Učit. konvikt v organizaciji na tisto mesto, kamor spada.

V dosego svojega namena, t. i. biti svojim članom vsemu stanu takorekoč, vodnica in pomočnica, ima organizacija dvoje glavnih sredstev: idejno in materialno-gospodarsko podlago. Druga je podrejena prvi, a je ravno iste važnosti, ker od nje sile zavisi jakost prve. Gospodarska osnova je temelj na katerem je zidana duševna veličina organizacije. Če je na temelji slab, je tudi zgradba, ki raste iz nje, slaba. Uspešna izvedba idejnega programa je nemogoča, ako visi ta v zraku in ni trdno oslonjen na realna tla. Krasnoslovje in sentimentalnost sta le koprena, s katero si odeva devica svoje od naivnosti sramežljivo lice, ali pa skriva za njim odvratna megera svoj razzorani obraz... Ločeno torej ta dva dela ne moreta hoditi, ker drug izpolnjuje drugega.

Kako vrši naša organizacija svoj idejni program to je poglavje zase. Konstatirati hočemo le, da ga niti zdaleka ne vrši in ga tudi nikdar ni dovolimo vršila. Glavni vzrok za to kardinalno hibo je še posebno danes* ta, da ne hodij z duhom časa in da je radi tega vse mieno nehanje anahronistično. Ker je anahronističen ves njen ustroj: idejni in gospodarski! Njen idejni vir je stari, že davno preživeli liberalni nazor, ki je radi svoje dekadence skrajno škodljiv pravemu napredku in njegova največja ovira. V naši organizaciji pa kraljuje ta »živi mrtvec« še z vsemi častmi in straši po njej z vsem svojim starčevskim poljšineltvom: s »krasnoslovjem«, »delovanjem«, »načeli« in podobno lukničavo navlako. V preteklosti se pozibava naša organizacija, medtem ko se tok časa neusmiljeno poigrava z njo in jo stresa da škriplje v vseh temeljih.

Pa ne le njen idejni del, tudi njen gospodarski temelj je skozinsko anahronističen. Pravi manchesterki liberalizem z vsemi svojimi kvarnimi izrastki! Racionalnega gospodarstva organizacija sploh ne pozna. Posadila je sicer več gospodarskih sadik, toda prepustila je njih rasti usodi in se ni brigala več zanje. In tako imamo sedaj gospodarske ustanove, ki so sicer izšle iz organizacije a so radi zerešenegega rojstva kmalu degenerirale in živijo svoje lastno življenje preko organizacije. Kakor gobe po dežju so se razpasle, da bi jim ne znali več imena, če bi se jih ne bil nedolgo tega nekdo usmilil in bi jih ne bil postavil lepo v vrsto drugo zraven druge, in jih lepo definirjal po zasluženju.

(Dalje prihodnjič.)

* Prva odborova seja Učit. konvikta je bila v jeseni lanskega leta!

DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJSKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI.

(Konec.)

Lesna akcija počasi napreduje. Nabrane smreke imajo šole v Velesovem, Ratečah in Cerkljah.

Solske igre slabo podpirajo konvikt. Čisti dobiček so nam poslale šole: Št. Vid pri Stični 200 Din, Reteče 50 Din in Cerklje 500 Din.

Skupni dohodki gospodarskega programa do današnjega dne znašajo: Lekarna 8960 Din, Kosmos 3784 Din, Fotografije 1430 Din, Igre 750 Din. Skupaj 14.924 Din.

To je lep uspeh osmih mesecev.

Poglejmo koliko pa bi lahko do proračunu imeli dohodkov gospodarske akcije v enem letu: Če bi lekarno naročilo 400 šol bi bilo 30.000 Din, Če bi učila »Kosmos« naročilo 200 šol, in sicer polovico vseh 20.000 Din, Če bi 1000 učiteljev nabralo po 1 smreko bi bilo 50.000 Din, Če bi 200 šol napravilo igre po 500 Din izkupička bi bilo 100.000 Din, Članarino 1000 članov bi bilo 100.000 Din Razni dopusti in drugo 100.000 Din. Skupaj 400.000 Din.

Torej bi lahko brez vsakega truda dabrali v enem letu skoro pol milijona dinarjev. Glejte in delajte!

Tov. Lapajne se zahvali tov. Pavlovcu za trud, ki ga ima pri gospodarski akciji.

Volitve upravnega in nadzorstvenega odbora. Predlog tov. Repovša: Občnemu zboru predlagam, da se izvoli stari odbor, ker so se vsi člani obel odborov brez izjeme pokazali kot delazmožne in požrtvovalne in jim lahko brez skrbi zaupamo.

Občni zbor je predlog soglasno odobril in je bil izvoljen ves stari odbor.

Pri obvezni članarini predlaga tov. predsednik občnemu zboru, naj osvoji predlog o članarini kot pri mariborskem Učit. domu.

Občni zbor pa je osvoil predlog tovariša Repovša in Štefeta, da ostani za letos obvezna članarina 100 Din.

Ker samostojnih predlogov in slučajnosti ni bilo, se zahvali tov. predsednik za udeležbo in zaključil občni zbor.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO SREZOV MARIBOR, DESNI IN LEVI BREG zboruje 5. juna t. l. v obmeinem Št. Iliu iz običajnim dnevnim redom. Odhod iz glavnega kolodvora v Mariboru po novem voznom redu ob 8.40. Nazaj so urodne zveze na vse strani. Radi obeda mora vsaka šola najkasneje do 31. t. m. prijaviti število udeležencev upravitelju šole v Št. Iliu. Tov. Vauda vabi k skupni pevski vaii, ki bo v četrtek po Binkoštih ob 2. uri popoldne v Narodnem domu v Mariboru. — Vse društvene članice bliže in dalje okolice Št. Ilija, ki iz neznanih vzrokov no eno ali več let niso obiskovali naših zborovani v Mariboru (Maribor kot tak seveda izvzet!), potem tudi neorganizirance(ke) vabi, da pristopijo sedaj z veliko gorečnostjo k mizi — odborovi. — Štjanec, predsednik.

= BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 2. juna 1926 ob 9. uri v poslopju bivše sulferaniske šole v Sevnici s sledečim dnevnim redom: 1. Društvene zadeve. 2. Predavanja: a) »Predvojnica učiteljska organizacija v Rusiji«, (Referira tov. Jakkpec); b) »Kosmosova« zbirka učil. (Demonstrira tov. Zomer). 3. Slučajnosti. Pridite vsi, ker bo to zborovanje združeno z društvenim izletom! Za obed se je pravočasno prijaviti tov. Jos. Kladniču. Po obedu zaigra sevniški salonski orkester.

ARGUS	je naš najboljši Informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS	ove informacije so valdar točne Izbrpe in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS	ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Poročila:

+ **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer** je zborovalo dne 6. marca na deški osnovni šoli v Ljutomeru. Zborovalnica je bila s svežimi cveticami lepo okrašena. Navzočih 54 članov.

V začetku zborovanja se je tovarišu učitelju Zaherlu v Ljutomeru izročila diploma častnega članstva, katera je umetniško delo strokovnega učitelja Jožefa Žagarja. Tov. predsednik je imel pri izročitvi prav lep nagovor na odlikovanca, v katerem je naglašal slavljenceve zasluge kot učitelja, člana društva in posebno kot narodnega delavca. Tudi tov. nadzornik je čestital slavljencu k temu odlikovanju, čemu so se pridružili vsi navzoči tovariši in tovarišice. Tov. Cvetko pa je poslal pismene čestitke. Vidno ginjen, se je tov. Zaherl v kratkih besedah zahvalil.

Za tem se preide na rešitev dnevnega reda. Po odobritvi zapisnika in rešitvi došlih dopisov, je podal tov. nadzornik Franc Karbaš izčrpno in zelo zanimivo poročilo iz »Narodne Prosvete«.

Temu je sledila najvažnejša točka dnevnega reda, poročilo in razgovor o deklaraciji. Poročevalc tov. Ivanjšič je v jednatih besedah zagovarjal in priporočal sprejem deklaracije. Nato se je razvila živahna in ostra debata, ki je bila mnogokrat prekinjena z burnimi medklji. V razgovoru so posegli zlasti tovariši Lubej, Koprivc, Maverič, Ivanjšič, Čeh i. dr. Po končani razpravi se je glasovalo; proti sprejetju deklaracije je bilo oddanih 19 glasov, za pa 14. Nekateri tov. so se glasovanja zdržali, drugi pa so predčasno odšli. Tov. predsednik Maverič je z ozirom na izid glasovanja izvajal konsekvence ter odložil mesto predsednika. Istotako odloži mesto podpredsednika tov. Ivanjšič in mesto tajnice tovarišica Sterger. Ob splošni razburjenosti se je pred rešitvijo dnevnega reda zaključilo zborovanje, ki se je tako slavnostno in v najboljšem razpoloženju začelo.

Dostavek: Dne 8. aprila se je vršila odbojna seja, v kateri se je sklenilo, da se z ozirom na odstop predsednika, podpredsednika in tajnice skliče izredni občni zbor na dne 8. maja, na katerem se bo predvsem izvolil nov društveni odbor.

+ **Učiteljsko društvo za svetoenartski okraj** je zborovalo dne 24. marca 1926 pri Sv. Trojici v Slov. gor.

Predsednik pozdravi navzoče, posebno pa tovariša A. Osterca meščanskošol. učit. iz Maribora. Nekaj tovarišev se je opravičilo, mnogi pa ne in te se opozarja na sklep, ki je bil sprejet na predzadnjem zborovanju. Tovariši(ice) kje je zavednost?

Prečita se zapisnik št. 1 in se odobri.

Tov. Osterc poda poročilo »Potek mednar. ped. konference v Heidelbergu«. Podal nam je jasno sliko novejšega svetovnega nazora o vzgoji vobče, naslikal posamezne svetovne pedagoge, ki se udeležujejo s prav dobrimi uspehi modernejši — neprisliljene vzgoje mladine. Vse ga je prav pazljivo poslušalo, le žal, da je moral poročilo skrajšati radi pčlega časa.

Na dopis F. S., se priporoča članstvu, da po možnosti pristopijo kot člani F. S. v Mariboru, ker za naše društvo ne kaže ustanavljati podružnice F. S.

Oni, ki dolgujejo na naročnini »Zvončka« se opozarjajo, da isti dolg takoj poravnajo.

Pretrleso se je vprašanje glede pravil UJU, in se je sprejelo sledeče:

1. Sedanja sestava organizacije po poverjeništvih naj ostane.

2. Izvršilni odbor imej toliko članov, kakor doslej.

3. Širji glavni odbor po poverjenike s tajniki in na vsakih 300 članov po 1 zastopnika, katerega si izvoli pokrajinska skupščina in na 3 zastopnike 1 namestnika.

4. Član »Udruženja« more biti tudi nastavnik učiteljske meščanskošol. učitelj, upokojenec in veroučitelj. Izvoljen za odbornika je lahko vsak član udruženja.

5. Slušatelji viš. ped. šole naj bodo člani učiteljskega društva tam, kjer študirajo, ali pa pri društvu svojega rednega službovanja.

6. Širji glavni odbor naj se voli na pokrajini, skupščinah, izvršilni odbor pa na kongresu, njih mandat traja tri leta.

7. Skupščine naj se vrše vsako leto do 15. avgusta, kongresi pa vsako tretje leto do 15. avgusta, menjevalno po centrih države po sklepu širjega odbora.

Predlogi: Ker nobeden izmed dosedaj predloženih zakonskih načrtov o osnovnih šolah ne vsebuje člena, kateri bi določal, koliko tedenskih ur naj znaša učna obveznost učiteljev in šolskih upraviteljev, naj posveti Pov. UJU tudi tej točki posebno pozornost.

Predlaga se sledeče: Učna obveznost učiteljev in učiteljic znaša tedensko 28 ur. Upravitelji poučujejo svoj razred, vendar so upravici od dani učne ure v svojem razredu na šoli nameščenim učnim osebam. Učna obveznost šol. upraviteljev znaša na dvorazrednicah 23—25, na tri-razrednicah 20—22, na štirirazrednicah 17—19, na pet- in večrazrednicah 14—16 tedenskih učnih ur. Učne ure, ki preseajo učno obveznost se nagrađijo posebej in sicer znaša ta nagrada 1% celokupnih mesečnih prejemkov za vsako naduro.

Pov. UJU naj skuša izposlovati tako naredbo, ki je z ozirom na veliko zaposlenost šol. uprav. nujno potrebna.

Prihodnje zborovanje se vrši 8. maja v Sv. Barbari v Slov. gor.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k Ivan Lah, Pepeluh. Narodna pravljica v šestih dejanjih. Zbirka gledaliških iger Oder 14. zvezek. 1926. Str. 72. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din 18.—, poštnina 75 para.

V dramatski obliki je obdelal Ivan Lah znano narodno pripovedko o očetu, ki je imel tri sinove: dva sta bila pametna a tretji neumen. Rekli so mu Pepeluh. Ker je izpolnil očetu željo in stražil na njegovem grobu, mu je ta izročil srebrno piščalko. Z njo se mu je izpolnila vsaka želja in piščalka mu je konečno pripomogla, da si je v tekmovalju pridobil kraljico za ženo. — Pepeluha so igrali v Mariboru in Ljubljani.

—k Zakon o taksah in pristojbinah. Druzi natisk, pregledan in s poasnili izpolnjen. V Ljubljani 1926. Založila Ti-

skovna zadruga v Ljubljani Cena s poštnino vred 68 Din.

Novo izdajo Zakona o taksah in pristojbinah je priredil dr. Fr. Stegenšek, uradnik pri delegaciji ministrstva finanč v Ljubljani. Besedilo zakona in abecedni seznamek sta na novo pregledana, poleg tega pa so pridejana k posameznim

Gibanje učiteljstva in prosvete v raznih državah.

Iz Estonske.

—est Srednje šolstvo. Obligatno se podučava na srednjih šolah ruščino in nemščino, dočim je francoščina in angleščina neobligatna. V Estonski je 85 srednjih in 56 strokovnoobrtnih šol. Sprejem v srednjo šolo iz osnovne šole se vrši brez izpita, enako tudi sprejem iz srednje na visoko šolo. Srednja šola je imela 1923. leta 24.775 obiskujočih, a kmetijske šole 437.

R—ež.

Iz češkoslovaške.

E. ŠUSTERŠIČ:

—čh Pevski zbor moravskih učiteljev, ki se je vrnil v zmagoslavju s turneje po Franciji, je priredil zadnje tri dni preteklega leta v Pragi tri sijajno uspele koncerte. Bili so to pravi božični muzikalni prazniki. Kritiki piše v listu »Škola meštanska«: »Zbor moravskih učiteljev pod vodstvom prof. Ferd. Wachta doni nalik orkestru; sedaj čuješ mogočne orglje, sedaj zopet nežne tone, ki jih sicer more proizvajati le lok na gosli in piščal. Polnost zvokov in harmonija ne odrečeta v nobeni dinamični niansi.«

—čh Znanstveni narodopisni tečaj za učitelje narodnih, meščanskih ter profesorje srednjih šol se vrše letos v velikonočnih počitnicah. Njih svrha je seznaniti učiteljstvo z metodami narodopisnega raziskovanja. Program tečajev je sledeč: Znanstveni temelji narodopisja. Principi za urejanje narodopisnih zbirk deželnega muzeja. Fotografija in film v službi narodopisja. Antropologija in narodopis. Narodopis v slovanskih starožitnostih (prof. Niederle). Zgodovina češkoslovaškega narodopisja od početka XIX. stoletja pa do danes. Predavali bodo visokoškolski profesorji in odlični strokovnjaki narodopisnih muzejskih oddelkov. Predavanja bodo izpopolnjevala znanstvene ekskurzije v narodopisni oddelek Narodnega muzeja v Pragi, v Naprstkov muzej in v Podčbradski.

—čh Dr. Stejskal o »Institutu J. J. Rousseaua v Ženevi«. »Pojdimo čisto v Ženovo, da se naučimo novih metod in organizacije znanstvenega raziskovanja. A še večjo korist si odnesemo od tu na Češko, ko si tam za vse življenje vcepimo spoznanje, da je najboljšo spoznanje za uspešno znanstveno delo prava prišrna kolegialnost in sodelovanje, ne pa zahrbtnost in nespametno sumničenie.« Zadnji lastnosti — dostavlja F. Patek — ubijata pri nas vsako nadepolno stvar že v zarodku — in na tej češkoslovaški (ozioroma praški) malariji je poginil tudi »Pedagoški institut Komenskya«. Pri nas je treba ozdravljenja teh naših razmer, a nato ustanovitve državnega pedagoškega instituta, da ne bomo vedno odvisni od tujega dela, ker si želimo pravega znanstvenega pedagoškega udeještvovanja.

Iz Angleške.

—angl. Izobrazba učiteljev. Angleško učiteljstvo zahteva poboljšanje materialnega stanja. Nadalje zahteva, naj se posveti izbiri oseb za učiteljski stan večja pažnja. Sprejema naj se le one, ki so naklonjeni in ljubijo deco. Učiteljski stan se mora povzdigniti na isto stopnjo kakor je oficirski ali duhovniški. V ministrstvu prosvete in v nadzorništvu naj bo le šolsko osobie, ki razume težnje šole in stanu. Kot kardinalno točko svojih zahtev stavi angleško učiteljstvo zahtevo po univerzitetnem obrazovanju. Zato zahteva ukinitvev učiteljskih. Občo naobrazbo naj da srednja šola, strokovno univerza, praktično pa enoletni kurz na šolah, kjer podučujejo njih stari kolegi, liki medicincem, ki prakticirajo po bolnicah. Seveda, profesorji učiteljskih so proti temu. Isti pojavi pri nas, kakor v ČSR.

R—ež.

tarifnim postavkam in členom poasnila in navodila, ki jih je izdala generalna direktcija posrednih davkov v Beogradu. Ker so ta poasnila obvezna za vsa oblastva, priporočamo novo izdajo Zakona o taksah uradom kot zasebnikom, četudi imajo morda že prvo izdajo.

Iz Nemčije.

—nem Pedagoški kurzi za inozemce na berlinski univerzi imajo nalogo, da uvedejo inozemca, pedagoga čim preje v organizacijo in učne metode sodobne nemške šole in da ga upoznajo z njemmi najznačilnejšimi pedagoškimi ustanovami. Na teh kurzih, ki trajajo prilijčno 6 tednov, se predava o organizaciji nemške šole o pokretu staršev, o pokretu omladine, o novih metodah elementarnih vaj v čitanju, o šolski reformi, o delovni šoli, o higieni, o knjižnicah, o narodnih univerzah, o strokovnem šolstvu. Razen predavani, ki se vrše po Wachter-Weberjevi metodi, se vrše ekskurzije v šolo »Pestalozzi-Fröbelhaus« in v »Dom mladoletnikov«.

R—ež.

Iz Zedinjenih držav.

—zed. Zedinjene države Severne Amerike imajo 48 avtonomnih držav, po katerih je raztrošenih 167 učiteljskih in 526 višjih šol univerzitetnega ranga ter ravno toliko srednjih šol. Število obiskujočih na teh šolah je 1.300.000. V osnovno šolo mora hoditi deca 8 let.

Iz Rusije.

—rus Obisk šole. Poslušajmo, kaj pravijo Rusi sami o tej pekoči rani: »Vsa fakta, vsa poročila težijo za tem, da opozore na fakt, žalosten, a resničen, da sirotinska deca ne poseča šole. In to, ker nima obutve, ni obleke. Zatem se je opazilo, da so bo nekaterih mestih dekleta popolnoma prestala pohajati v šolo.« Pod takimi materialno-socialnimi okolnostmi je razumljivo, da ima ruska šola slabe izgleda za bodočnost.

R—ež.

Iz Mehike.

Delo za prosveto. Po dolgoletni državni krizi in meščanski vojni je začela Mehikanska stopati nova pota za sanacijo zastalnih kulturnih in prosvetnih razmer. Današnja vlada je osredotočila vso svojo moč za uspeh prosvete med narodom. Zato ni čuda, da je vlada s takimi zdravimi težami dvignila prosvetni budžet od 8 milijonov na 50 milijonov pesov. Na čelu cele prosvetne akcije stoji José Vascozelos, apostol prosvete, kakor ga nazivajo, a cel pokret je pod okriljem mehikanske univerze. Vsi prosvetniki in izobraženci so organizirani v

tem delu proti analfabetizmu. Ustanavljajo se stalne,časne in ambulante šole širom cele zemlje. V mehikanski prestolnici je državni podsekretar, pod katerim stoji vse tehnično šolstvo. Razen tega organizira širom domovine narodne biblioteke ter oskrbuje književna, popularna izdavanja za narod. Da se vidi ogromno delo, ki je na tem polju storjeno, treba pomisliti, da se je v dobi enega leta razdalo med narod in državne tiskarne nič več in nič manj kakor 600.000 najrazličnejših knjig. Povrh tega se je leta 1923. osnovalo celo 2000 bibliotek v zemlji.

Iz Španije.

—šp. Šolski problem se v Španiji suče okoli uvedbe šolske obveznosti. Bajje je tam nemogoče izvesti zakonske predpise o obveznem učenju, ker špansko dete, dasiravno potrebno šole, je orodje staršev, ki ga uporabljajo za delobodisi doma ali na polju. Učnih moči je na Španskem 34.474, od teh 28.924 državnih in 5550 privatnih nastavnikov. Vseh obiskujočih je 4.477.968 na vsakega nastavnika odpade 124 učencev. Uvedba šolske obveznosti je nemogoča, ker ni šolskih zgradb. Mesta so z njih prenapolnjena, dočim je šola na deželi redkost.

R—ež.

Iz Italije.

—it Še nekaj o dodatnih urah. Kakor znano so bile dodatne ure za slovenščino odpravljene. Šolske oblasti niso sicer še razposlale tozadevnih okrožnic tako, da se po večini pouk praktično se dalje vrši. Le v nekaterih krajih so pregoreči šolski ravnatelji ali premlačni slovenski učitelji samovoljno ustavili ta pouk. Za obisk tega pouka so morali učenci začetkom leta predložiti posebno izjavo. Kako se je to praktično izvršilo, smo že prej poročali. Danes hočemo omeniti zanimiv slučaj iz Zgonika na Krasu. Ko so otroci začetkom leta predložili zahtevane izjave, jih učiteljica ni hotela sprejeti, češ, da nima nobenih tozadevnih navodil. Otvoritev šole se je nekoliko zakasnela. Tedaj je večina otrok zopet predložila izjave, le nekateri so pozabili to prvi dan storiti. Drugi dan pa niso hoteli več sprejeti izjave. Zanimivo je sedaj sledeče: Katehet bo smel druge učence poučevati v slovenščini. Onim 15 pa, ki so zamudili rok, bi moral naznanjevati božjo besedo v italijanskem, ker s tem, da niso predložili izjave, so pokazali, da so Italijani.

KRASEN ZASLUŽEK

POSTRANSKI ALI GLAVNI SE NUDI VSAKOMUR. POJASNILA DAJE SAMO PROTI ZNAMKI DIN 1—

G. DOBRŠEK, LJUBLJANA
LEVČEVA ULICA ŠTEV. 3.

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste suknja za športne in promenadne obleke. Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke. Na željo se pošljejo vzorci.

★

A. & E. SKABERNE, veletrgovina
LJUBLJANA

NOVO!

NOVO!

Pravkar izšlo!

Peta Finkova ZBIRKA

važnejših novih naredb in odredb

za

osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji

Cena broš. zvezku Din 32.—

Zbirka obsega naredbe

za čas od 1. julija 1924. do 31. decembra 1925.

Naročila sprejema KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.